

faculty, who were divided into 2 groups: group No. 1 included cadets who trained in the Crossfit section at the academy ($n = 40$), group No. 2 – cadets who were engaged in the current system of physical training and did not attend any of the academy sports sections ($n = 216$). It was found that 55 % of group No. 1 cadets are trained in order to increase the level of physical fitness and health, 45 % – to improve the performance of educational, service and daily activities; in group No. 2 the largest number of cadets (43.5 %) is motivated by the possibility of obtaining a positive assessment during the preparation of control standards. At the same time, the majority of cadets (over 90 %) are convinced that Crossfit classes contribute to the comprehensive development of physical qualities, health, increase the effectiveness of future combat activities.

Key words: physical training; sport; Crossfit; cadet.

Стаття надійшла до редколегії 28 жовтня 2020 року

УДК 373.2.064.1-056.45

DOI [https://doi.org/10.32405/2413-4139-2020-2\(25\)-22-29](https://doi.org/10.32405/2413-4139-2020-2(25)-22-29)

Олена Демченко,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5975-4470>

Оксана Голюк,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6309-9261>

м. Вінниця

ПЕДАГОГИ Й БАТЬКИ ЯК ПАРТНЕРИ СТВОРЕННЯ КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ДЛЯ РОЗВИТКУ ОБДАРОВАНОСТІ ДІТЕЙ

Анотація.

У статті акцентовано на значенні середовища як важливого чинника розвитку обдарованих дітей. Визначено сутність культурно-освітнього простору як інтегрованого педагогічного конструкту та результату структурування, впорядкування та збагачення параметрів середовища. Обґрунтовано роль сім'ї як первинного соціально-виховного інституту в процесі просторотворення. Виділено два напрями участі батьків у забезпеченні сприятливих умов для розвитку, навчання й виховання обдарованих дітей. Показано необхідність створення в сім'ї сприятливого соціально-психологічного клімату та предметно-просторове оточення. Розкрито мету, особливості та форми організації партнерської взаємодії вихователів із батьками обдарованих дітей як суб'єктів культурно-освітнього простору для розвитку обдарованості дітей.

Ключові слова: обдарованість; обдарована дитина; культурно-освітній простір для розвитку обдарованості; суб'єкти простору; партнерство педагогів і батьків.

На сучасному етапі розвитку української системи освіти актуальності набуває завдання щодо пошуку, розвитку здібних і талановитих особистостей як безцінного інтелектуального та творчого ресурсу держави, майбутньої національної еліти. Оскільки ознаки багатьох видів обдарованості проявляються в дошкільному дитинстві, то необхідно своєчасно ідентифікувати дитину як потенційно обдаровану, не пропустити сенситивні періоди для розвитку її здібностей, створити умови для самореалізації та досягнення успіхів у різних видах діяльності. Багато персоналій минулого (А. Ахматова, І. Бентам, Н. Вінер, Г. Лейбніц, Т. Маколей, Л. Українка, Б. Франклін, М. Цветаєва та ін.), які стали успішними та відомими, показували неординарні здібності вже в ранньому дитячому віці.

Проведено низку психологічних досліджень (В. Котирло, О. Кульчицька, Н. Лейтес, М. Марусинець, С. Науменко, Т. Піроженко, Я. Пономарьов, В. Тименко та ін.), що присвяче-

ні вивченню загальних і спеціальних здібностей у дітей дошкільного віку. Високий рівень їх прояву і значні успіхи в одному чи декількох видах діяльності вважаються ознаками обдарованості. Проте ми поділяємо науковий підхід (О. Матюшкін, О. Савенков, О. Щєбланова, В. Юркевич та ін.), згідно з яким дитячу обдарованість вважають якістю психіки, що знаходиться в процесі становлення; потенціалом особистості. Дитячій обдарованості властивий «ефект інверсії» (М. Холодна), вона може бути тимчасовим явищем, коли успіхи в певному виді діяльності є перманентними, залежно від низки сприятливих чинників. Тому в освітній практиці стосовно високо здібних і успішних особистостей потрібно обережно використовувати термін «обдарована дитина», більш коректними є похідні конструкти «дитяча обдарованість», «дитина з проявами обдарованості», «потенційно обдарована дитина» тощо.

Метою роботи педагогічних працівників у сфері дошкільної освіти з потенційно обдарованими дітьми є: стимулювання допитливості та пізнавальної активності, проявів креативності; формування інтересу до творчих видів діяльності, розвиток загальних і спеціальних здібностей у контексті гармонізації розвитку особистості, її духовно-творчої самореалізації, соціалізації та набуття сенсорного досвіду.

Важливе значення в забезпеченні можливості переходу дитячої обдарованості в сталу характеристику дорослої людини відіграють умови, у яких народилася, зростає, розвивається й виховується дитина з проявами обдарованості. У науковому дискурсі (Д. Амброс, Р. Перссон, Д. Сімонтон та ін.) розробляється концепція соціокультурного детермінізму таланту, згідно з якою соціум впливає на становлення обдарованої особистості, «санкціонує» її розвиток. Сприятливе середовище стимулює розгортання й реалізацію здібностей. Дослідники (Д. Корольов, О. Музика, Р. Семенова та ін.) вивчають психологічну структуру й принципи побудови розвивального освітнього середовища, що є сприятливим для особистісної самореалізації та соціалізації обдарованої особистості на різних етапах онтогенезу.

Для розгортання потенціалів обдарованої дитини, з одного боку, потрібно використовувати / упорядковувати / структурувати / коригувати / збагачувати вже наявні умови середовища, а з іншого – доцільно моделювати / конструювати його нові параметри, створюючи в результаті культурно-освітній простір як педагогічний конструкт (рис. 1).

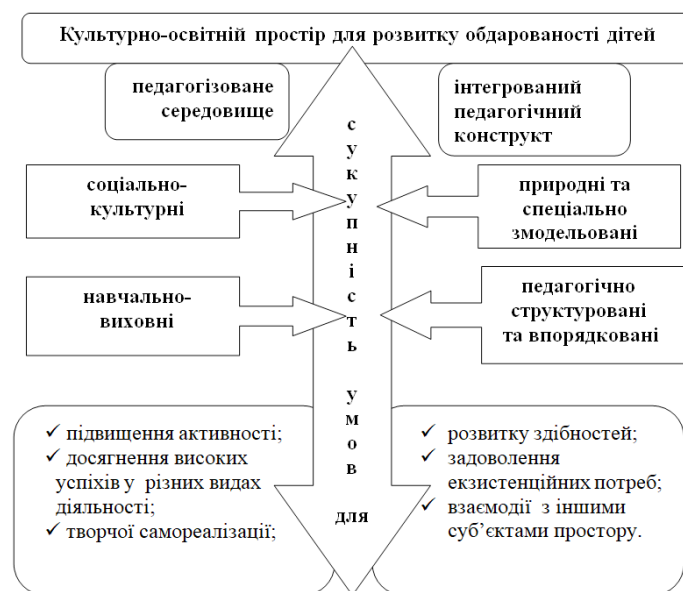

Рис. 1. Культурно-освітній простір для розвитку обдарованості дітей

До суб'єктів творення «архітектури» освітнього / виховного простору входить широке коло осіб, які мають активно взаємодіяти з середовищем, педагогічно употужнювати,

змінювати й удосконалювати його. Поряд із закладами освіти сім'я як первинний соціально-виховний інститут має стати учасником просторотворення в регіональному контексті. Відсутність продуктивної співпраці педагогів і батьків зменшує ресурсний потенціал середовища для розв'язання питань, які пов'язані з виявленням ознак обдарованості в дітей, розвитку їхніх здібностей і талантів.

У сучасних умовах реформування системи дошкільної освіти необхідно активізувати роботу з родинами обдарованих дітей, вибудовувати її на засадах співробітництва й партнерства. Так, у Концепції сімейного виховання в системі освіти України «Щаслива родина» на 2012–2021 рр. [1] поставлено завдання щодо вдосконалення співпраці закладу освіти з сім'єю, здійснення такої політики, за якої батьки відчують власну визначальну роль у справах дитячого та педагогічного колективів.

Актуальними в контексті роботи з батьками обдарованих дітей, на нашу думку, залишаються положення програми розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі», розділ «Оптимізація взаємодії педагога з батьками», де визначено рекомендації щодо «оновлення стратегії й тактики взаємодії педагогів з батьками, зміни їх векторів та акцентів, осучаснення предмета розмов, розширення спектра життєво важливих проблем, надання зустрічам більшої щирості, відвертості, звільнення від надмірної формалізованості» [2, с. 325]. Акцентовано тому, що лише за умови об'єднання зусиль дошкільного закладу та сім'ї можна створити такий *розвивальний простір*, який необхідний для повноцінного, всебічного розвитку та буття дитини.

Участь батьків у забезпеченні сприятливих умов для розвитку, навчання й виховання обдарованих дітей варто організовувати у двох важливих напрямках.

По-перше, безпосередньо в сім'ї важливо створити соціально-психологічний клімат і предметно-просторове оточення, сприятливі для прояву і розвитку обдарованості та творчих здібностей дитини. Визнаючи індивідуальність і неповторність кожної людини, зазначимо, що кожна обдарована особистість є надунікальною. Так, М. Холодна стверджує, що в різних обдарованих дітей спостерігається висока варіативність психічних якостей, зокрема стратегій і способів діяльності. Згідно з переконанням дослідниці, унікальність обдарованої людини полягає в тому, що все, що б вона не зробила, обов'язково буде відрізнятися від того, що може зробити інша (зокрема не менше обдарована людина) [3, с. 71]. Тому талановиті діти більше ніж інші потребують індивідуального підходу в спілкуванні, навчанні й вихованні, який легше й ефективніше забезпечити в умовах родини.

На важливості сімейної атмосфери, емоційних стосунків, стилю спілкування, способів взаємодії членів родини в розвитку інтелекту, здібностей і креативності дитини наголошують сучасні дослідники (С. Петрілл, Р. Пломін, Т. Тихомирова, Д. Ушаков, Н. Хазратова, М. Янковчук та ін.). Так, М. Янковчук [4] стверджує, що одним із найважливіших чинників успішного розвитку обдарованої дитини є умови сім'ї, яка спрямована на дитину, позитивним чи конструктивно-позитивним є ставлення до факту обдарованості дитини, а також сім'ї, яка знає та враховує її потреби і можливості.

У працях низки вчених (В. Дружинін, М. Лейтес, О. Музика, О. Щепланова, М. Холодна та ін.) наведена аргументація щодо важливості участі батьків у створенні умов для розгортання потенціалів обдарованої особистості:

– на перші роки життя дитини, які вона проводить найбільше серед рідних людей, припадає низка важливих «сенситивних піків»;

– дитяча обдарованість вважається її потенціалом, який може бути / не бути реалізованим залежно від багатьох сприятливих чинників, зокрема найближчого соціального оточення;

– у спілкуванні рідних з обдарованим малюком задовольняються його потреби емоційно-афективного плану й екзистенційного характеру: в самідентичності, у визнанні / прийнятті факту обдарованості тощо;

– порівняно з освітніми установами, у яких педагоги більшою мірою зорієнтовані на роботу з дитячим колективом, батьки виховують лише декількох дітей, що збільшує можливість урахування індивідуальних здібностей і можливостей.

Важливим чинником у вихованні обдарованих дітей є формування правильного ставлення батьків до дитячої обдарованості, що суттєво впливає на реалізацію можливостей дитини. Неконтрольовані й гіперболізовані батьківські почуття можуть нашкодити обдарованій дитині. Крайнощі, виділені батьками-педагогами Б. і Л. Нікітіними [5], яких необхідно уникати у спілкуванні з дитиною, повною мірою стосуються ставлення батьків до обдарованих дітей:

– *заорганізованість* (зокрема наддбайливий догляд) – безперервні заняття, розваги, ігри і відсутність часу для самостійної діяльності дитини – помилка, що виникає частіше у звільнених від інших справ мам, бабусь, нянь, виховательок;

– *занедбаність* – зведення спілкування тільки до догляду за дитиною (нагодувати, напоїти, покласти спати), що призводить до депривації (психологічного голодування), госпіталізму (затримці в емоційному і психічному розвитку) і в результаті – до розумової відсталості.

Так, у перші роки життя обдарованої дитини важлива роль належить сім'ї як первинному мікросередовищу, у якому можна створити сприятливі умови для переходу дитячої обдарованості як потенціалу в сталу характеристику. Перебуваючи з малюком багато часу, спілкуючись у неформальній обстановці, розв'язуючи його актуальні великі й маленькі проблеми, батьки мають можливість вивчати його інтереси, потреби та забезпечувати умови для їх задоволення. Обдарована дитина потребує уважного ставлення до себе, яке може забезпечити передусім родина, оскільки любити дитину так, як її батьки, не може ніхто. Це високе почуття дає змогу батькам приймати обдаровану дитину такою, якою вона є, беручи участь у її розвитку, підтримуючи, а не нав'язуючи власні інтереси, давати їй можливість вибору.

По-друге, батьки мають брати участь у створенні культурно-освітнього простору, в організації різних видів діяльності обдарованої дитини в закладі освіти. Для розгортання потенціалів обдарованого малюка важливим постає створення єдиного психологічно комфортного та розвивального простору, взаємопроникнення середовища сім'ї та закладу освіти. З огляду на це, необхідною стає партнерська взаємодія вихователів і батьків, об'єднання зусиль, забезпечення постійного інтересу та активної участі сім'ї в освітньо-виховній роботі закладу освіти, актуалізація педагогічного, творчого потенціалу родини тощо. Дослідники [6] рекомендують педагогам, які працюють з обдарованими дітьми, співпрацювати з батьками, підтримувати з ними постійний контакт, допомагати їм розвивати індивідуальні задатки дитини, направляти їх за необхідністю до різних педагогічних працівників у сфері дошкільної освіти (психологів, соціальних педагогів і працівників та ін.), організувати консультації тощо.

Специфіці роботи ЗДО з сім'ями обдарованих дітей відповідає позиція М. Машовець, згідно з якою *співробітництво* вихователів із батьками визначено як процес, що передбачає рівність партнерів, поважне взаємовідношення взаємодіючих сторін з урахуванням індивідуальних можливостей одна одної. Співробітництво передбачає не лише взаємні дії, а й взаєморозуміння, взаємодовіру, взаємопізнання, взаємовплив, «відкритість серця назустріч один одному, тобто наявність емпатії» [7, с. 72].

Інноваційним вважаємо науковий підхід, який пропонує, вибудовуючи сучасні взаємовідносини педагогів і батьків на інших фундаментальних засадах, використовувати конструкт «педагогічний альянс закладу освіти і сім'ї». Так, Н. Щуркова тлумачить «педагогічний альянс» як союз двох суб'єктів виховного процесу: одна сторона – педагогічний колектив, інша – сім'я. Мета, за ради якої створюється цей союз, – інтереси дитини і щастя її життя [8, с. 296]. Це означає, що спільна діяльність реалізується на основі довірчих відносин, взаєморозуміння, взаємоповаги та створюється єдина виховна позиція ЗДО і сім'ї відносно обдарованої дитини.

Згідно з твердженням О. Звереві [9], *мета співробітництва* закладу освіти з батьками полягає не в тому, щоб передати їм якісь наукові знання, а у формуванні в них «педагогічної компетентності» та «педагогічної рефлексії» або коригуванні їхньої педагогічної позиції, що

буде сприяти кращому розумінню дорослими дитини, а також забезпечувати належну організацію спілкування та спільної діяльності з нею.

Взаємодія / співробітництво / педагогічний альянс реалізується через форми роботи. Сучасні реалії спонукають до пошуку шляхів урізноманітнення й оновлення форм співпраці ЗДО та родини, де виховується обдарована дитина. Так, Н. Щуркова зазначає, що варто відходити від традиційного поняття «форма взаємодії з батьками», а оперувати більш сучасним – «діяння», в основі якого вчинок, дія, оформлена справа, те, що змінює ситуацію [8, с. 312]. До умов, за яких організація справи буде ефективною, дослідниця зараховує: «добровільність участі кожного учасника справи; мінімальні матеріально-фінансові витрати; залучення всіх членів родини: матері, батька, бабусі, дідуся та ін.; мотивація участі батьків у справі – турбота про всіх учнів групи, а не лише своєї дитини; позитивно оцінюється будь-яка участь у справі» [8, с. 313]. Натомість Ю. Тонкова та Н. Веретеннікова зазначають, що, плануючи ту чи іншу форму роботи з батьками, потрібно забезпечувати оригінальність, затребуваність, інтерактивність [10].

Форми взаємодії вихователів із батьками обдарованих дітей передусім мають бути спрямовані на розв'язання таких завдань:

- підвищення педагогічної культури батьків із різних питань особистісного становлення та самореалізації обдарованої дитини;
- активізація участі батьків у організації різних напрямів виховання обдарованої дитини в умовах культурно-освітнього простору закладу дошкільної освіти.

У контексті особистісно-орієнтованого підходу необхідно надавати перевагу *індивідуальним формам роботи* як з обдарованими дітьми, так і з їхніми батьками. З одного боку, кожна особистість обдарованої дитини є не просто неповторною, а унікальною, а з іншого – проблеми, які виникають у родині, де виховується обдарована дитина, також є специфічними. Такі форми роботи мають надзвичайно важливе значення, оскільки сприяють поглибленому вивченню сім'ї й умов сімейного виховання, відносин у сім'ї, особистості вихованця і його здібностей, встановленню взаєморозуміння між вихователем і батьками, з'ясуванню позиції батьків щодо виховання їхніх дітей, корекції негативного сімейного виховання і проблем у батьківсько-дитячих відносинах, розширенню обізнаності батьків щодо різних аспектів феномену обдарованості.

Зокрема в контексті роботи з батьками обдарованих дітей доцільно проводити *індивідуальне консультування*, яке може за змістом бути педагогічним, психологічним і соціально-педагогічним. Це форма роботи соціального педагога / психолога / фахівців дошкільної освіти, що передбачає надання професійної допомоги родині в розв'язанні проблем, які виникли у вихованні обдарованої дитини, спілкуванні з нею, в її відносинах з однолітками та вихователями, особистісному становленні та розвитку її здібностей, задоволенні екзистенційних потреб і самореалізації тощо. Така допомога передбачає спільний із батьками аналіз проблем, труднощів і пошук способів їх подолання, надання соціально-психологічної підтримки, порад і рекомендацій, інформування з питань обдарованості тощо.

Необхідність консультування батьків обдарованих дітей виникає, коли вони:

- переоцінюють здібності та успіхи своїх дітей, видають очікування за успіхи, навішують ярлик «вундеркінда» / «зоряного малюка»;
- проявляють гіперопіку чи директивну батьківську позицію відносно обдарованої дитини;
- прагнуть задовольнити власні амбіції через успіхи обдарованої дитини, реалізувати свої несправджені очікування;
- розвивають дитину однобічно, звертаючи увагу на організацію занять дитини з одного виду діяльності, до якого вона має схильність чи інтерес;
- протиставляють свою талановиту дитину іншим дітям (братом / сестрам чи одноліткам) обмежують спілкування з ними;
- чинять психологічне насильство над ними, виставляють завищені вимоги, які зорієнтовані на швидкі й високі результати;

– не помічають проявів обдарованості в дитини, ігнорують потреби обдарованої дитини, не надають належної уваги створенню умов для розвитку обдарованих дітей;

– не розуміють складного внутрішнього світу, амбівалентності особистісного розвитку, особливих потреб талановитої дитини;

– не можуть розв'язати конфлікти, які виникають безпосередньо в сім'ї між членами й обдарованими дітьми, чи у відносинах обдарованої особистості з однолітками, педагогами, іншими дорослими тощо.

Запитом батьків для консультування також може низький рівень їхньої обізнаності й поінформованості у сфері обдарованості, незнання й не розуміння проблем і труднощів становлення обдарованої особистості, дисинхронний розвиток обдарованої особистості, складність і суперечливість її внутрішнього світу й поведінки тощо.

До індивідуальних форм роботи з членами родин обдарованих дітей належать *педагогічні / громадські доручення*, виконання яких буде сприяти налагодженню контактів та спілкування вихователів і батьків, підвищенню їхньої суб'єктності в процесі створення культурно-освітнього простору ЗДО, розширенню педагогічних знань і досвіду тощо. Вихователь має вивчати можливості та бажання батьків, постійно заохочувати їх до виконання різних доручень, які пов'язані зі створенням сприятливих умов для обдарованої дитини. У контексті реалізації освітньої програми для дітей від 2-х до 7-ми років «Дитина» [11] такими дорученнями для батьків дошкільників із проявами обдарованості можуть бути:

– участь в облаштуванні й естетичному оформленні креативних зон предметно-розвивального середовища, обладнанні ігрових і книжкових куточків;

– виготовлення наочності, інвентарю, декорацій;

– написання сценаріїв свят, театралізацій;

– керівництво творчими гуртками чи спортивними секціями;

– презентація своїх творчих захоплень і професій;

– організація різних видів творчої діяльності: музичної, танцювально-хореографічної, художньої, декоративно-прикладної, проєктної, театралізованої діяльності, допомога в проведенні екскурсій, ранків, розваг, виставок дитячої творчості, веб-квестів тощо.

Також доречно долучати батьків до підготовки й проведення занять, батьківських зборів, обговорення актуальних проблем навчання й виховання обдарованих дітей під час різних форм методичної роботи тощо.

Вихователі, відповідно до інструктивно-методичних рекомендації «Щодо організації діяльності закладів дошкільної освіти у 2020 / 2021 навчальному році» [12], мають поєднувати *традиційні* (опитування: письмове і усне; співбесіди; телефонний зв'язок; консультації; засідання батьківського комітету; дні відкритих дверей; батьківські куточки; дошка оголошень тощо) та *інноваційні* («Буккросинг», «Дерево цілей» або «Дерево розвитку групи», «Батьківська скринька», ділові ігри, психологічні ігри та вправи тощо) форми роботи з сім'єю кожного вихованця загалом, батьками обдарованих дітей зокрема.

Доцільним є впровадження дистанційних форм спілкування з батьками, у випадках, коли дитина відсутня в закладі [12]. Також можна проводити онлайн-семінари, майстер-класи, демонструвати в онлайн-режимі заняття, представляти практичні матеріали, використовуючи платформи Google Classroom, ZOOM тощо.

Отже, на сучасному етапі актуальності набуває проблема виявлення дітей із проявами обдарованості та створення сприятливих умов для розвитку їхніх здібностей. Середовище та умови сімейного виховання є важливим чинником для творчої самореалізації здібних і талановитих дітей. Результат роботи з виявлення проявів обдарованості в ранньому віці, виховання обдарованої дитини значною мірою залежить від відносин, що сформувалися між освітньої установою та сім'єю дитини, конструктивності їхньої взаємодії. Взаємодія ЗДО та сім'ї в такому контексті ґрунтується на спільній меті: моделювання психологічно комфортних і сприятливих умов для розвитку здібностей, талантів і творчості обдарованої особистості,

її самоактуалізації та самореалізації. Важливими є два напрями участі батьків у забезпеченні сприятливих умов для розвитку, навчання й виховання обдарованих дітей: створення безпосередньо в родині сприятливого соціально-психологічного клімату та предметно-просторового оточення; залучення членів родини до організації різних видів діяльності обдарованих дітей в умовах культурно-освітнього простору ЗДО. Підвищуючи суб'єктність батьків у процесі просторотворення необхідно надавати перевагу індивідуальним формам співпраці ЗДО та сім'ї, які ґрунтуються на діалоговому спілкуванні, передбачають міжособистісну взаємодію, а також сприяють досягненню взаєморозуміння, співпереживання.

Використані літературні джерела

1. Концепція сімейного виховання в системі освіти України «Щаслива родина» на 2012–2021 роки. Київ, 2012. 11 с.
 2. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» / Міністерство освіти і науки України, Акад. пед. наук України ; наук. ред. та упоряд. О.Л. Кононко. Київ : Світич, 2008. 430 с.
 3. Холодная М.А. Эволюция интеллектуальной одаренности от детства к взрослости: эффект инверсии развития. *Психологический журнал*. 2011. Т. 32. № 5. С. 69–78.
 4. Янковчук М.М. Вплив сім'ї як виховної інституції на розвиток обдарованості. *Практична психологія та соціальна робота*. 2009. № 10 (127). С. 57–61.
 5. Нікітін Б.П., Нікітіна Л.О. Наша сім'я: ми і наші діти. *Початкова школа*. 1989. № 5. С. 64–67.
 6. Василькова Ю.В., Василькова Т.А. Социальная педагогика: курс лекций: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. 5-е изд., стер. Москва : Академия, 2006. С. 380–390.
 7. Машовець М.А. Сучасні підходи до організації педагогічної взаємодії дошкільного навчального закладу та батьків вихованців. Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти. *Наукові записки РДГУ*. 2011. Вип. 2 (45). С. 71–77.
 8. Щуркова Н.Е. Прикладная педагогика воспитания: учеб. пособие. Санкт-Петербург : Питер, 2005. 366 с.
 9. Зверева О.Л. Семейная педагогика и домашнее воспитание детей раннего и дошкольного возраста. Москва : ТЦ Сфера, 2000. 256 с.
 10. Тонкова Ю.М., Веретенникова Н.Н. Современные формы взаимодействия ДООУ и семьи. *Проблемы и перспективы развития образования*. Пермь : Меркурий, 2012. С. 71–74.
 11. Дитина: освітня програма для дітей від 2 до 7 років. Київ, 2016. 304 с.
- Щодо організації діяльності закладів дошкільної освіти у 2020/2021 навчальному році: лист МОН України від 30.07.2020 № 1/9-411. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5f2/402/c17/5f2402c174135147155911.pdf>.

References

1. *Kontseptsiia simeinoho vykhovannia v systemi osvity Ukrainy «Shchaslyva rodyna» na 2012-2021 roky [The concept of family education in the education system of Ukraine "Happy Family" for 2012-2021]*. (2012). Kyiv, 11 p.
2. *Bazova prohrama rozvytku dytyny doshkilnoho viku «Ja u Sviti» [Basic program of preschool child development "I am in the World"]*. (2008). Kyiv. 430 p.
3. Kholodnaia, M.A. (2011). Evoliutsyia yntellektualnoi odarennosti ot detstva k vzroslosty : effekt ynvrsyy razvytyia [Evolution of intellectual giftedness from childhood to adulthood: the effect of development inversion.]. *Psykholohycheskyi zhurnal – Psychological Journal* 5. P. 69–78.
4. Iankovchuk, M.M. (2009). Vplyv simi yak vykhovnoi instytutsii na rozvytok obdarovanosti [The influence of the family as an educational institution on the development of talent]. *Praktychna psykholohiia ta sotsialna robota – Practical Psychology and Social Work*. 10 (127). P. 57–61.
5. Nikitin, B.P., & Nikitina, L.O. (1989). Nasha simia: my i nashi dity [Our family: we and our children]. *Pochatkova shkola – Elementary School*. 5. P. 64–67.
6. Vasyilkova, Yu.V., & Vasyilkova, T.A. (2006). *Sotsyalnaia pedahohyka [Social pedagogy]*. Moscow. P. 380–390.

7. Mashovets, M.A. (2011). Suchasni pidkhody do orhanizatsii pedahohichnoi vzaiemodii doshkilnoho navchalnoho zakladu ta batkiv vykhovantsiv. Onovlennia zmistu, form ta metodiv navchannia i vykhovannia v zakladakh osvity [Modern approaches to the organization of pedagogical interaction of preschool educational institution and parents of pupils. Update the content, forms and methods of teaching and education in educational institutions]. *Naukovi zapysky RDHU – Scientific notes of RDGU*. 2(45). P. 71–77.

8. Shchurkova, N.E. (2005). *Prykladnaia pedahohyka vospytanyia [Applied pedagogy of education]*. St. Peterburg. 366 p.

9. Zvereva, O.L. (2000). *Semeinaia pedahohyka y domashnee vospytanye detei ranneho y doshkolnoho vozrasta [Family pedagogy and home education of children of early and preschool age]*. Moscow. 256 p.

10. Tonkova, Yu.M., & Veretennykova N.N. (2012). Sovremennyye formy vzaymodeistviya DOU y semy [Modern forms of interaction between DOU and family]. *Problemy i perspektivy razvytiya obrazovaniya – Problems and prospects of education development*. Perm. P. 71–74.

11. Dytna: osvithnia prohrama dlia ditei vid 2 do 7 rokiv [Child: educational program for children from 2 to 7 years] (2016). Kyiv, 304 s.

12. Shchodo orhanizatsii diialnosti zakladiv doshkilnoi osvity u 2020/2021 navchalnomu rotsi [Regarding the organization of the activity of preschool education institutions in the 2020/2021 academic year]. *Lyst MON Ukrainy vid 30.07.2020 № 1/9-411 [Letter of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated 30.07.2020]*. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5f2/402/c17/5f2402c174135147155911.pdf>.

Demchenko Olena, Holiuk Oksana. Teachers and Parents as Partners in Creating a Cultural and Educational Space for Children's Giftedness Development.

Summary.

The article focuses on the environment importance as a key factor in the gifted children's development. The purpose of pedagogical staff work in the preschool education field with potentially gifted children is emphasized: curiosity and cognitive activity stimulation, displays of creativity; interest formation in creative activities, general and special abilities development in the harmonization of personality development context, its spiritual and creative self-realization, socialization and sensory experience acquisition.

The article focuses on the importance of the environment as a key factor in gifted children's development. The cultural and educational space essence as an integrated pedagogical construct and the result of structuring, organizing and enriching the environment parameters is determined. The family role as a primary social and educational institution in the process of spatial planning is substantiated. Two areas of parental involvement in providing favorable conditions for gifted children's development, education and upbringing are selected. The necessity of creating a favorable socio-psychological climate and subject-spatial environment in the family is shown.

The purpose, features and forms of educators' partnership interaction organization with gifted children's parents as subjects of cultural and educational space for the children's giftedness development are revealed. The priority tasks of educators' interaction with gifted children's parents are defined: parents' pedagogical culture increase on various questions of gifted child's personal formation and self-realization; parents' participation intensification in the various directions of gifted child's education organization in the cultural and educational space conditions of preschool education facility. The focus is on the need to use individual forms of work with both gifted children and their parents. It is proved that it is advisable to use individual consultancy, pedagogical / public assignments; combine traditional and innovative forms of work with each child's family in general and with gifted children's parents in particular; introduce remote forms of communication with parents.

Key words: *giftedness; gifted child; cultural and educational space for giftedness development; subjects of space; teachers and parents' partnership.*